

Kjøbenhavnsposten.

Redigeret og udgivet af A. P. Liunge.

II^{te} Aarg.

Lørdag d. 25. Februar 1837.

Nr. 57.

Sendes, ifølge Kongelig allernaadigst Tilladelse, med Posten saavel i Danmark som i Hertugdømmerne.

Yderligere Forklaring

af min Mening om to Artikler i Folkebladet.

(See Kjøbenhavnsposten Nr. 43).

Det er mig særdeles behageligt at erfare, at det egentlig er Prof. Clausen, imod hvem jeg har skrevet angaaende det Thorvaldsenske Museum; thi jeg kan der ved haabe, desto snarere at faae Tilgivelse, hvis jeg har taget Feil, og jeg kan vente, des hastigere at overbevise, i Fald jeg har havt Ret. Denne berømte Lærde er ikke blot en Mand, hvem jeg fra Ungdommen af hylde et Venkabs hele Hengivenhed, og han er ikke blot en Skribent, hvis mange Arbeiders Vigtighed jeg skjonsomt erkjender, men han er tillige en dansk Mand, hvis mangesidige Fortjenester jeg oprigtig hoiagter. Dermed vil jeg ikke sige, at jeg ubegrændset hylde de Grundsætninger, hvorpaa hans sindrige Theologi er opbygget, eller at jeg i Politiken kan sværge til hans Fane, for saa vidt som jeg har fattet Betydningen af dens Emblemer, eller ubetinget kan lade min Hest lyde hans Trompet, for saa vidt som jeg forstaaer de givne Signaler. Men jeg vil dermed sige, at det er mig en Gæde og en Glæde at stride mod en saadan Mand, om jeg ogsaa maa give efter. Jeg hensætter forsetlig dette sidste Ord, da jeg holder fast ved den Ting, at vi fremfor Alt maae betænke at bevare den sidste Enighed. Der kunde vel komme den Tid her i Danmark, hvor vi alle skulle træde sammen i een sluttet Stilling, og hvor vi gyselig ville blive straffede, hvis vi ikke da vare oprigtig samdrægtige. Men i saadant Fald er Hendrik Clausen en dansk Mand, paa hvem man kan stole, og det er for Tiden den hoieste Roes, jeg kan tildele nogen. Derfor vil jeg gjerne føre Proces med ham for Publicums Domstol om hans „farlige Misgreb“, men ikke føre Krig med ham, saa længe een og samme Helligdom kalder os til fælles Dykkelse.

Naar jeg taler „om nøgne, fridhvilde Menneskesgurere“, om at „sende Bud til Rom“, o. s. v., saa har

jeg forudsat, at den indirecte Spøg heri skulde være indlysende for alle Læsere. Jeg seer nu, at dette ikke har været Tilfældet, og nødes da til at bemærke, at jeg ved disse Ord kun har villet udtale „Bondens“ og „Arbeidsmandens“ dunkle Følelse, eller deres naturlig skjæve Begreber om Sagen. En Misforstaaelse fra min Side ligger slet ikke til Grund herfor, og Ordene skulde alene spogende udtrykke den Misforstaaelse, som jeg forudsaaer, at det hele Forslag maatte avle hos Menigmand.

Men dette er i Grunden en Bagatel. Hovedspørgsmaalet bliver, om hine Artiklers Forfatter har gjort sig skyldig i et farligt Misgreb; og denne Paa-stand maa jeg inhævere. Vel sætter jeg slet ikke det Farlige i en befrygtet Sammensmeltning af hoiere og lavere Stænder, saaledes som Prof. Clausen lader til at insinuere det; men alligevel seer jeg noget meget Farligt heri. Dette Farlige bestaaer, i mine Dine, i den ubetænksomme Rutten med Selskabets Kræfter: dets Autoritet, Indflydelse og Resourcer af Bevægelse og Overtalelsesmidler, som jeg fandt i de to nævnte Artikler (Folkeblad Nr. 51 og 52). Jeg mener, at det er reent galt ikke at spare disse Opfordringers Magt og lykkelige Udfald til vigtigere Ting, end de Thorvaldsenske Bærers Opstilling og Bevarelse, der bør komme i Stand og udøves ved de Danstkes Bestræbelser, der vide eller føle, hvad Billedhuggerværker ere, og hvad en saadan Samling engang med Tiden kan blive for hele Folket, men nu slet ikke er. Vel indrømmer min ærede Ven, at der „naturligviis behøves Tid“ til at vække en almindelig Sands og Stemning hos Folket for dette Museum; men han vil alligevel ved Præsters og Skolelæreres, Godseieres og Fabrikbestyreres Hjælp og Ubefaling have denne Tid indskrænket til et Par Aar — medens jeg antager, at i det mindste et Par Menneskealder ville medgaae, ja bør medgaae dertil. Han vover lige frem at kalde disse Medhjælpere „de rette Vedkommende“ til at fremme Sagen — medens jeg vover at kalde

en saadan Indvirkning af Præster, Skolelærere o. s. v., en Forførelse, en dadelværdig Misbrug af deres naturlige Indflydelse paa Undergivne. Prof. Clausen siger, at „der ingenstinde har været Tale, ad Omveie saa lidt som ligefrem, om en Paabyrdelse“ i denne Henseende — men jeg maa kalde denne Opfordring til Præster og Skolelærere, Godsciene og Fabrikbestyrere, en haard Paabyrdelse ad en meget kort og kun lidt masseret Omvei; thi hvor mange af Almuen kunne vel bidrage af Overbevistning? Prof. Clausen siger, at „der vilde ligge et svært Vidnesbyrd enten imod Nationens Charakter, eller imod alle de saa ofte lovpriiste Foranstaltninger til Folkets Oplysning og Dannelse“, hvis der ingen Interesse kunde vækkes i Folkets Masse for dette Foretagende — men jeg maa bemærke herimod, at hine lovpriiste Foranstaltninger gik ud paa at forjage Overtro, Trælleind, Fordomme, Unoder, Dovenskab, Uædelighed og lignende Urvegods fra andre Aarhundreder, men slet ikke paa Smagens Forvedling eller nogen friere Enthusiasmes Forberedelse. Vil man derfor have, at Folket, i deane Betydning, skal interessere sig for et slegt Nationalmuseum, saa maa man først skaffe det tilveie uden Folkets Hjælp, naar det saa engang er der, og længe har været der, saa tør man haabe, at dette saaledes forberedede Folk fattes Interesse for det, og nogenlunde begriber dets Betydning. Men den omvendte Fremgangsmaade er imod Naturens Orden og al Histories Gang. Professor Clausen belægger ikke blot Mangel af Interesse for hans entusiastiske Planers Udførelse med det haarde Ord Slovhed, men han udvider end ogsaa denne Dadel over alle Grændser, og kalder hin Mangel en „Slovhed for enhver høiere Interesse“ — men til Modsetning heraf maa jeg tillade mig at bemærke, at denne Udvidelse af Beskyldningen ikke forekommer mig bedre begrundet, end om Nogen paastod, at Folkebladet fra først til sidst var et overspændt Blad, fordi han antog, at hine to Artikler om det Thorvaldsenske Museum vare overspændte.

Det er en glædelig Gfjæretning for enhver Jyder af Planen til dette Nationalmuseum, at Dr. Prof. Døyen vil udgive et lille Skrift om et saadant Museums Betydning og overordentlige Vigtighed, og jeg forestiller mig let, at dersom jeg ikke allerede var Subskribent paa denne Plan, saa vilde en saadan Mands Forklaringer nødvendigvis gjøre mig dertil. Men just fordi jeg er stemt, ja indtagen for Planen, troer jeg saa meget mere at kunne stole paa den stærke Følelse, der rørte sig hos mig ved at læse Folkebladets Overdrivelser, og ved at see Høveringer over nogle Tjenestepigers eller Rudskes Marks-Bidrag til Opbe-

varelsen af Gibsfigurer af Lord Byron, af en Pave, af en Venus &c.! Thi her er ene og alene Talen om Maal og Maade, men slet ikke om Tingen selv. Her er kun Spørgsmaal om, hvorvidt og i hvilken Grad Skulpturværker ere eller skulle gjøres til Gjenstand for en ædel Begejstrings Barme hos Folkemassen; og det er kun denne Folkevarme for det kolde Marmor, som jeg fravaader at opvække selv ved de allerforsigtigste Snidninger og Tilpustninger, thi den kan i det Høieste kun være Resultatet af dansk Kultur og Uddannelse, men ikke et eiendommeligt Led midt inde i Udviklingsrækken, i hvilken Poesi, Musik, Maleri, ja selv Architektur og flere andre Konster tidligere maae finde Plads, end maaskee netop Billedhuggerkonsten.

Poesien bruger nemlig den fatteligste Form af alle Konster, som er Epoget; den forudsætter i det Bæsentlige blot et menneskeligt Hjerte, for at kunne naae sin Hensigt, den kan med større Frihed end alle andre Konster behandle de Gjenstande, som ligge Folket nærmest, og just paa den Maade, som skaffer bedst Indpas hos Folket, dens Frembringelser existere ikke, som andre Konstværker, i et eneste Exemplar (med i det høieste nogle enkelte Kopier), men kunne forøges i det utallige, og disse Poesiers Værker ere derfor ikke udsatte for Glemmel og Tilintetgjørelse i den Grad som andre Konstværker. Endeligen koste de poetiske Frembringelser forholdsmeesig langt mindre end Malerier og Skulpturarbejder, en Grund, jeg vel ikke vilde komme med i England, men som i Danmark, i 1837, har en god Klang. Til Udgivelsen af saadanne, som overhovedet af gode Folkeskrifter, kan derfor Selskabet tillidsfuldt opfordre i de høieste Toner; man vil høre derpaa med Opmærksomhed og Bisald og give sin Stjærv i det glædeste Haab. Selv Tiggerens Gnestesilling kunde modtages uden Rodmen, som uden Latter, i passende Tilfælde af denne Slags. Musik og Maleri, skjøndt i langt større Frastand end Poesien, ligge ogsaa Folkedannelsen meget nærmere, deels derved, at Tone og Farve allerede i og for sig have noget Opvækkende og Fængslende, som aldeles fragaaer Stenen og Leret, deels derved, at de paa flere Maader enten forbinde sig med den altomfattende, altgiennemtrængende Poesi, eller knytte sig til selve det borgerlige, huuslige og personlige Liv ved Fester og Gilder, ved Bopælens Udsmykkelse, ved Opbevarelsen af Banners og Gfstedes Billeder, o. s. fr. Desuden bør et dansk o: ophlyst Trykkefrihedsselskab ikke overse den Fremgang til renere Mandighed, som viser sig i Mennekeslægstens Udvikling, idet at Hedenskabet havde sine hellige undergjørende Billedstøtter, men Katholicismen kun sine mirakuløse Malerier, hvormed ogsaa den hele Romantiks-

Grundcharakter stemmer overeens. Architekturen fremdeles har det vigtige Foreningspunkt med Folkelivet, at den i sit Væsen kun er et forvædet Haandværk, ikke et aldeles idealiseret, som Skulptur og Maleri. Dens Værker have steds Formodningen for sig om Nytte og Brugbarhed, og disse bør Folket aldrig kunne glemme, hvormeget det kan være usseligt, at det kan blive i Stand til at høre sig over dem for tillige at fatte mere end blot disse Forestillinger. Om Theatret og flere andre Konster kan jeg forbigaae at tale, ligesom jeg ikke behøver at skildre Billedhuggerkonstens dannende, rensende, imponerende og derved styrkende Magt, da en anden langt Kyndigere har lobet dette, og da hele hiint Foretagende just forudsætter denne som sit Motto — eller i alt Fald burde forudsætte den; thi man taler mig rigtignok vel meget om personlige Hensyn, om at hædre Manden, og derved hædre sig selv, og forglemmer maaske vel godtroende at betænke Veriet: Guch, nicht ihm, sagt Ihr Monumente! hvilket jeg naturligvis er fiern fra at anvende her, men mod hvilket jeg dog advarer, saaledes som man bør advare enhver driftig Skoiteløber, naar Varmen kommer i Veiret.

Jeg har benævnet dette Misgreb farligt med Hensyn til den Svæffelse, jeg frygtede for, det vilde fremkalde i Selskabets Virksomhed, der ligesaa meget maa støtte sig paa Tillid som paa Grunde og Beviser. Men det er ogsaa farligt for selve Foretagendet, da man uden Tvivl havde kunnet vække mere Iver, om ogsaa mindre Enthusiasme, ved ikke at gøre denne Konstfag til en Samvittighedsfag, „i det man talte om“ at lægge Haanden paa „Brystet“, og spørge sig selv ic, ved ikke at gøre de Dannedes Sag til en Folkesag, idet man talte om „Nationens Taknemmelighed“, ved ikke at fremstampe en Opposition, idet man talte om Sammenbringelsen af hele tre Tønder Guld, og uden Omhyb fældte den grumme Fordømmelse: „Skulde den fornødne Sum overstige Kræfterne, da vil det kun være Bevis for, at den Sands og Følelse mangler i Folket hvorpaa der maa gjøres Regning!“ Jeg kalder det grunt, at fordomme en heel Nation, fordi den ikke sammenskyder en vilkaarlig fastsat Pengesum til et Formaal, hvis Vigtighed ligeledes vilkaarligen hypostaseres. Hvad Ende vil det tage med en saadan Folkeopdragelse?

Coro den 23de Februar.

P. Hjort.

Et Par Ord

om Grosserer-societetets Generalforsamlinger.

Efterat Forordningen af 23de April 1817 havde bestemt, at de Functioner, som forhen udøvedes af hele Grosserer-societetet, skulde overdrages til en blandt Societetets Medlemmer valgt Committee, vedtoges det, at der een Gang om Aaret skulde afholdes en Generalforsamling af samtlige Societetets Medlemmer, i hvilken Forsamling Committeeen havde at foredrage det Vigtigste af hvad i det forløbne Aar var passeret, og hvori tillige skete Valg paa Candidater, som, i Overeensstemmelse med Rescriptet af samme Dato, bleve at indstille til General-Toldkammer- og Commerce-Collegium til Besættelsen af de periodiske Vacancer i Committeeen. Senere bestemtes, i Følge et af flere Grosserere yttret Ønske, at disse Generalforsamlinger skulde finde Sted tvende Gange om Aaret. Dette Ønske, som fremkom paa en Tid, hvor en større Interesse for alle offentlige Anliggender i det Hele viste sig, var uden Tvivl begrundet i den rigtige Anskuelse, at benævnte Forsamlinger, i Følge deres Natur, ikke skulde være blot bestemte til at anhøre Relationer om det Passerede i et vist Tidsløb, men tillige til at sætte So-

cietetet i nærmere Forbindelse med dets Repræsentanter, og ved felles Discussioner at drøfte, hvad der maatte være at foretage til at fremme Handelens Færd. Med et saadant Niemed maatte det ventes, at Grosserer-societetets Generalforsamlinger vilde blive talrig besøgte, især paa Tider, hvor enhver Handelende, mere eller mindre, føler Trangen til en heldigere Periode i den fælles Næringsvei. Denne Forventning er imidlertid ingenlunde bleven stadfæstet. Kun meget faa af Societetets Medlemmer pleie at indfinde sig i Generalforsamlingerne, og uagtet Committeeen har foranstaltet, at en Nota over de Gjenstande, som fra dens Side agtes foredragne, i Forveien henlægges paa Børsen til Østersyn, saa blev dog Forsamlingen i Jult Maaned sidstleden, hvori de til de Kjøbenhavnske Deputerede ved Stænderforsamlingen gjorde Meddelelser betræffende Forslag til Handelens Bedste bleve foretagne, næsten ubesøgt, ligesom ved den sidste Generalforsamling den 8de dennes, af de 162 Medlemmer, som Societetet tæller, ikkun 5 vare tilstede udenfor Committeeen. En saadan Lunkenhed i Behandlingen af Anliggender til felles Bedste er vist høist beklagelig. Det vilde være utidigt at besmykke den med en foregiben ubegrændset Tillid til at Committeeen intet vil forsømme i Varetagelsen af Handelens Færd; thi lige saa vist som det er, at intet bidrager mere til en Sags hensigtsmæssigste Fremme end en flersidig Udveiling og Anskuelse, og dervaa grundet Udveiling af Iver blandt Personer, om hvis Interesser det gjælder; lige saa vist maa det upaatvivlelig være den bedste Spore til at vedligeholde og forøge Committeeens Iver for Handelsstandens Bedste, at den ser dens Bestræbelser understøttede ved denne Stand selv, ligesom ogsaa Committeeen vist ikke kan ønske, i vore Tider at udvide Formynderskabet over de Grændser, som Sa-gernes collegiale Behandling udfævrer.

Der er blevet sagt og skrevet meget om Almeenaandens Oplivelse, og intet kan vist bidrage mere her-til, end den Landet skienkede nye Institution, naar den opfattes i dens fulde Betydning; men det maa lige saa fuldt erkjendes, at Medvirningen i de offentlige Anliggender maa grundfæstes i en virksom Deeltagelse, i Fremmelsen af hvad der mere specielt hører til hver Stands Sag. At en saadan Aand nu, mere end nogenfinde, maatte besjæle Handelsstandens Medlemmer, maa vist være et velgrundet og billigt Ønske. Gre Vanstelighederne og Hindringerne, som denne Stand har at bekæmpe, store, saa bør ogsaa Bestræbelserne til, saavidt muligt at see disse hævde, være i Forhold. Ligesom de Foranstaltninger, hvilke Handelsstanden allerede har i sin Magt at træffe dertil, som forhen sagt, lettere udfindes ved felles Drøftelse, saaledes kan vel med Føie antages, at Regjeringen, hvis Ønske at bevilge Handel og Skibsfaar de nødvendige Lettelser, flere Gange er udtalt, mere villig vil lytte til de Forestillinger, som i denne Henseende gjøres den, naar disse støtte sig paa hele Handelsstandens lydelig udtalte Ønsker og Besværinger. Det Vaand, hvorved en Stand bør knyttes sammen, og som vel er at skelne fra en smaalig Laugsaaand, burde ingenfinde være stærkere end i Modgang.

Endelig kan det ikke forbigaaes at rebeveres, at Grosserer-societetets Generalforsamlinger, naar disse saa at sige indskrænkes til Committeeens Medlemmer, føre til det Resultat, at Indstillinger til Committeeens Forsnyelse næsten alene udgaae fra Committeeen selv, hvilket eraldeles stridende mod Forordningens Hensigt og ikke harmonerer med de Attributioner, som bør bestiddes af et Samfund ved Valget af dets Repræsentanter. Ved denne Leilighed kan man ikke undlade at yttre det Ønske, at det Vaand, som Forordningen af 23de April 1817 endnu paalægger Grosserer-societetet ved fornævnte Valg, maatte vorde hævet, og at dette Societet i det